

До реєстр. № 0374
від 23.04.2026

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Відповідно до статті 197 Регламенту Верховної Ради України Комітет розглянув внесений Кабінетом Міністрів України проєкт Закону «Про ратифікацію Грантової угоди (Фонд Україна II) між Урядом України та Урядом Французької Республіки щодо сприяння підтримці критичної інфраструктури та пріоритетних секторів економіки України» (р. № 0374 від 23.04.2026).

Згідно з пояснювальною запискою проєкт Закону розроблений з метою здійснення внутрішньодержавних процедур, необхідних для набрання чинності Грантовою угодою (Фонд Україна II) між Урядом України та Урядом Французької Республіки щодо сприяння підтримці критичної інфраструктури та пріоритетних секторів економіки України, підписаної 20 лютого 2026 року в м. Києві, яка набирає чинності з дати отримання останнього письмового повідомлення, надісланого дипломатичними каналами, що підтверджує виконання кожною із Сторін внутрішніх процедур, необхідних для набрання чинності Грантовою угодою.

Ратифікація Грантової угоди створить правові підстави для залучення грантових коштів Уряду Французької Республіки в сумі 71 000 000 євро, які будуть спрямовані на відновлення критично важливої інфраструктури в таких секторах як охорона здоров'я, інфраструктура, енергетика, сільське господарство, водопостачання, водовідведення та іригація, переробка відходів, протимінна діяльність, житлове будівництво та цифрові технології. Інші сектори діяльності можуть розглядатися в індивідуальному порядку.

Гранти будуть використовувати для фінансування:

- закупівлі у Французькій Республіці французьких товарів та послуг, які можуть бути використані в рамках реалізації проєктів, що виконуються Французькими постачальниками;

- закупівлі українських товарів та послуг або товарів та послуг з третіх країн, які можуть бути використані для реалізації проєктів, що не може перевищувати 50% (п'ятдесят відсотків) від суми грантів. Сторонами буде докладено всіх зусиль для того, щоб максимально збільшити закупівлю українських товарів та послуг.

Для отримання грантів, передбачених цією Угодою, контракти повинні бути прийняті до виконання не пізніше 31 грудня 2026 року. Вибірка коштів за грантами, виділеними згідно цієї Угоди, має бути здійснена не пізніше 31 грудня

2029 року. Ці терміни можуть бути продовжені лише за взаємною згодою шляхом обміну листами між Сторонами.

Реалізація Грантової угоди забезпечить пришвидшення відновлення України від наслідків збройної агресії РФ проти України.

Реалізація положень проекту Закону не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України.

Проект Закону не потребує проведення консультацій з громадськістю, не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудова сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної.

У проекті Закону відсутні положення, що впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, що містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, що створюють підстави для дискримінації. Проект Закону не потребує проведення громадської антикорупційної, громадської антидискримінаційної та громадської гендерноправової експертизи.

Грантова угода підлягає ратифікації відповідно до вимог п. «в» ч. 2 ст. 9 Закону України «Про міжнародні договори України».

Головне науково-експертне управління, зважаючи, що Грантова угода спрямована на залучення додаткового фінансового ресурсу для відновлення та підтримки критичної інфраструктури та пріоритетних секторів економіки України, не заперечує щодо можливості її ратифікації.

За результатами розгляду на своєму засіданні 8 травня 2026 року проекту Закону «Про ратифікацію Грантової угоди (Фонд Україна II) між Урядом України та Урядом Французької Республіки щодо сприяння підтримці критичної інфраструктури та пріоритетних секторів економіки України», з урахуванням вищезазначеного та після всебічного обговорення питання, Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу ухвалив рішення внести проект Закону на розгляд Верховної Ради України та рекомендувати прийняти його **за основу і в цілому**.

Доповідачем з цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено Міністра економіки, довілля та сільського господарства О. Соболева, співдоповідачем – голову Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу І. Климпуш-Цинцадзе.

Голова Комітету

І. О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проекту Закону «Про внесення змін до частини п'ятої статті 8 Закону України «Про споживче кредитування» щодо зменшення максимального розміру денної процентної ставки»

(реєстр. № 14370 від 12.01.2026, н. д. Бурміч А. П.)¹

1. Загальна характеристика законопроекту

Законопроектом пропонується внести зміни до частини п'ятої статті 8 Закону України «Про споживче кредитування» з тим, щоб зменшити максимально допустимий розмір денної процентної ставки з 1% до 0,274%.

Законопроект покликаний посилити захист позичальників (споживачів) від встановлення у договорах про споживчий кредит надмірно завищених процентних ставок. Для цього пропонується суттєво зменшити максимальний розмір денної процентної ставки, що зараз передбачений Законом України «Про споживче кредитування», з огляду, зокрема, на принципи соціальної держави, принципи верховенства права, загальні засади цивільного законодавства.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

Предмет правового регулювання законопроекту охоплюється положеннями Глави 20 «Захист прав споживачів» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроекту, в Європейському Союзі регулюються:

- Директивою Європейського Парламенту та Ради № 2008/48/ЄС від 23 квітня 2008 року про кредитні угоди для споживачів, яка скасовує Директиву Ради № 87/102/ЄЕС (далі – Директива 2008/48);

- Директивою (ЄС) 2023/2225 Європейського Парламенту та Ради від 18 жовтня 2023 року про кредитні угоди для споживачів та про скасування Директиви 2008/48/ЄС (далі – Директива 2023/2225).

¹ Комітет розглянув проект Закону на своєму засіданні 08 травня 2026 року (протокол № 260) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

Відповідно до положень статті 415 Угоди про асоціацію Сторони співробітничать з метою забезпечення високого рівня захисту прав споживачів та досягнення сумісності між їхніми системами захисту прав споживачів.

Директива № 2008/48 чинна до 20 листопада 2026 року, але все ще застосовується протягом перехідного періоду, передбаченого статтею 47 Директиви № 2023/2225.

Директивою № 2008/48 застосовується лише річна процентна ставка, порядок розрахунку якої визначається у статті 19 Директиви. Разом з цим, законопроектом дається визначення денної процентної ставки, наводиться формула, за якою визначається розмір такої ставки та встановлюється її максимальний розмір.

Відповідно до пункту 9 преамбули Директиви № 2008/48 повне узгодження потрібне для забезпечення всіх споживачів Європейського співтовариства високим та відповідним рівнем захисту їхніх інтересів, а також для створення єдиного внутрішнього ринку. Тому держави-члени не мають права приймати або вводити в дію національні положення, що суперечать тим, що викладені в цій Директиві. Однак такі обмеження повинні застосовуватися лише тоді, коли у Директиві існують відповідні положення. У разі відсутності зазначених положень держави-члени ЄС мають право приймати та вводити в дію національне законодавство.

Відтак згадана Директива не встановлює обмежень щодо визначення розміру денної процентної ставки за споживчим кредитом на рівні національного законодавства і таке її запровадження або зміна у цілому не суперечить положенням цієї Директиви.

У пункті 73 Преамбули Директиви № 2023/2225 також зазначається, що з метою підвищення захисту споживачів без застосування зайвих обмежень до держав-членів, повинні існувати адекватні заходи, такі як граничні рівні ставок або обмеження лихварських ставок, для ефективного запобігання зловживанню та забезпечення того, щоб зі споживачів не стягували надмірно високі ставки за позиками, річні процентні ставки або загальну вартість споживчого кредиту.

Також Директива № 2023/2225 не встановлює граничного розміру процентної ставки (денної) за споживчим кредитом і не містить терміну «денна процентна ставка».

Водночас, відсутність у Директивах ЄС поняття «денна процентна ставка» не перешкоджає державі запроваджувати такий показник як додатковий механізм регулювання, оскільки пункт 1 статті 31 Директиви № 2023/2225 прямо зобов'язує, щоб держави-члени запроваджували заходи для ефективного запобігання зловживанням та забезпечення того, щоб споживачі не могли бути обтяжені надмірно високими ставками за позиками, річними процентними ставками або загальними витратами на кредит для споживача, такими як обмеження. Відтак, запропонована законопроектом денна ставка має характер розрахункової одиниці, яка фактично обмежує річну вартість кредиту та спрямована на виконання вимог ЄС щодо запобігання надмірному борговому навантаженню споживачів.

Відповідно до пункту 2 статті 31 Директиви № 2023/2225 держави-члени можуть запроваджувати заборони або обмеження щодо певних зборів або комісій, що стягуються кредиторами на їхній території. Водночас, як зазначає Міністерство фінансів України у своєму висновку, пояснювальна записка до законопроекту не містить розрахунків, що свідчать про обґрунтованість запропонованого максимального розміру денної процентної ставки на рівні 0,274%.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу
Законопроект у цілому **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis ЄС).

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Климпуш-Цинцадзе Іванна Орестівна
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000EED52E0043BFDC00
Дійсний до: 16.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
04-20/10-2026/109195 від 12.05.2026

2226902

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України

«Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо врегулювання питання виплати винагороди викривачу»

(р. № 14274 від 04.12.2025, Кабінет Міністрів України)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Відповідно до пояснювальної записки проєкт Закону розроблено з метою приведення окремих положень Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) та Закону України «Про запобігання корупції» у відповідність до чинного законодавства та для нормативно-правового врегулювання питання щодо виконання рішень судів про виплату винагороди викривачу.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

За предметом правового регулювання проєкт Закону стосується сфери боротьби з корупцією, що входить до розділу 24 «Юстиція, свобода, безпека» Кластеру 1 «*Основи процесу вступу до ЄС*» в рамках переговорного процесу між Україною та ЄС, та яка охоплюється зобов'язаннями України відповідно до:

- 1) Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);
- 2) Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції 2003 року (далі – Конвенція ООН проти корупції);
- 3) Цивільної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією від 4 листопада 1999 року (далі – Цивільна конвенція РЄ про боротьбу з корупцією);
- 4) Дорожньої карти з питань верховенства права, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року № 475 (далі – Дорожня карта з питань верховенства права).

У Європейському Союзі питання щодо захисту викривачів регулюється Директивою (ЄС) 2019/1937 Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2019 року про захист осіб, які повідомляють про порушення права Союзу (далі – Директива 2019/1937/ЄС).

Також врегулювання питання викривачів здійснюється з урахуванням стандартів РЄ, зокрема, Рекомендації CM/Rec(2014)7 Комітету міністрів

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 8 травня 2026 року (протокол № 260) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

державам-членам щодо захисту викривачів (далі - Рекомендації СМ/Rec(2014)7) та Звіту про оцінку Рекомендації СМ/Rec(2014)7 щодо захисту викривачів (повний звіт), в якому надається порівняльний аналіз зі стандартами Європейського Союзу, зокрема Директивою (ЄС) 2019/1937.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Зобов'язання України щодо боротьби з корупцією в рамках Угоди про асоціацію закріплені в:

- статті 3, відповідно до якої *верховенство права, належне врядування, боротьба з корупцією, боротьба з різними формами транснаціональної організованої злочинності й тероризмом, сприяння сталому розвитку і ефективній багатосторонності є головними принципами* для посилення відносин між Сторонами;

- статті 14, відповідно до якої в рамках співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки *Сторони надають особливого значення утвердженню верховенства права та укріпленню інституцій усіх рівнів у сфері управління загалом та правоохоронних і судових органів зокрема. Співробітництво буде спрямоване, зокрема, на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості та боротьбу з корупцією.*

Також згідно з пунктом 4 статті 22 Угоди про асоціацію Сторони віддані ефективному виконанню, зокрема Конвенції ООН проти корупції 2003 року та інших відповідних міжнародних документів.

Відповідно до міжнародного права захист викривачів визначається як необхідний елемент боротьби з корупцією.

Стаття 33 Конвенції ООН проти корупції передбачає, що кожна Держава-учасниця розглядає можливість включення до своєї внутрішньої правової системи належних заходів для забезпечення захисту будь-яких осіб, які добросовісно й на обґрунтованих підставах повідомляють компетентним органам про будь-які факти, пов'язані зі злочинами, передбаченими цією Конвенцією, від будь-якого несправедливого поводження.

Також згідно зі статтею 9 Цивільної конвенції РЄ про боротьбу з корупцією кожна Сторона передбачає у своєму внутрішньому законодавстві належний захист проти будь-якої необґрунтованої санкції щодо працівників, які мають достатні підстави підозрювати корупцію та які добросовісно доповідають про свої підозри відповідальним особам або компетентним органам.

Варто додати, що у пункті 68 Пояснювальної доповіді до Цивільної конвенції Ради Європи про боротьбу проти корупції щодо статті 9 зазначено, що «На практиці корупційні справи важко виявляти та розслідувати, і першими, хто дізнається про щось неналежне або підозрює це, є саме працівники або колеги (як у державному, так і у приватному секторі) осіб, причетних до корупції.»

Відповідно до Принципу 3 Рекомендації СМ/Rec(2014)7 персональна сфера застосування національної системи повинна охоплювати всіх осіб, які

працюють як у державному, так і в приватному секторах, незалежно від характеру їхніх трудових відносин та того, чи отримують вони оплату чи ні.

Директива 2019/1937/ЄС також охоплює широке коло осіб, на яких поширюється дія цієї Директиви, включаючи працівників, самозайнятих, стажерів та осіб, чий робочі відносини ще не почалися (пункти 37-40 преамбули, стаття 4). Водночас потрібно враховувати, що Директива поширюється на широкий спектр порушень права Союзу (безпека харчових продуктів, довкілля, фінансові інтереси тощо), не лише у сфері корупції.

За результатом правового аналізу зазначається, що проєкт Закону в частині внесення змін до КПК щодо розширення категорії осіб, які можуть бути викривачами, та приведення цього визначення у відповідність до чинної норми Закону України «Про запобігання корупції», а також в частині зміни механізму виплати винагороди викривачу за рахунок коштів бюджету, передбачених для НАЗК, замість процедури безспірного списання органами казначейства, *не суперечить* Директиві 2019/1937/ЄС та стандартам РЄ.

У цьому контексті щодо виплати винагороди викривачу також варто зазначити, що відповідно до пункту 2 статті 20 Директиви 2019/1937/ЄС держави-члени *можуть передбачити* заходи щодо *фінансової допомоги* та підтримки, зокрема психологічної підтримки, для осіб, які повідомляють про порушення, в межах юридичного розгляду.

Рекомендації СМ/Rec(2014)7 прямо не вимагають виплати винагород, але й не забороняють їх, наголошуючи в першу чергу на захисті від помсти та забезпеченні засобів правового захисту для таких осіб. Проте Звіт про оцінку захисту викривачів зазначає, що оновлена Рекомендація ОЕСР 2021 року *пропонує* країнам розглянути можливість впровадження стимулів (винагород) для повідомлень про хабарництво іноземних посадових осіб (XXII «Protection of Reporting Persons» Рекомендація Ради Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо подальшої боротьби з підкупом іноземних посадових осіб у міжнародних ділових операціях).

Разом з тим варто додати, що Дорожньою картою з питань верховенства права передбачено, що у II кварталі 2027 року Україна має *прийняти та впровадити* зміни до законодавства для приведення національної правової бази *щодо захисту викривачів у відповідність до Директиви (ЄС) №2019/1937 Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2019 року про захист осіб, які повідомляють про порушення законодавства Союзу*, для досягнення стратегічного результату щодо застосування законодавчої бази та надійних заходів щодо ефективного захисту викривачів, які повинні повністю узгоджуватися із *acquis* ЄС.

При цьому Дорожня карта з питань верховенства права є складовою частиною Національної програми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (*acquis* ЄС), про що зазначено у пункті 2 постанови Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2026 р. № 438.

Підсумовуючи наведене, зазначається, що проєкт Закону не суперечить міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, праву ЄС та міжнародним стандартам.

Однак у контексті оцінки повноти виконання відповідного заходу Дорожньої карти, а також ступеня імплементації положень Директиви 2019/1937/ЄС у національне законодавство у сфері захисту викривачів необхідним є проведення комплексного порівняльного аналізу. Водночас відомості про проведення такого аналізу розробником не наведені у супровідних матеріалах до законопроєкту.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проєкт Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, праву ЄС та міжнародним стандартам.

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення відповідності актам права Європейського Союзу та відповідним критеріям, встановленим Європейською платіжною радою, з метою приєднання України до Єдиної зони платежів у євро (SEPA)»

(р.№ 14327-д від 06.04.2026, н.д. Василевська-Смаглюк О.М. та інші)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Як зазначено у пояснювальній записці, метою прийняття законопроєкту є створення комплексної законодавчої бази, необхідної для приєднання України до Єдиної зони платежів у євро (Single Euro Payments Area – SEPA). Це передбачає приведення національного законодавства України у відповідність до стандартів Європейського Союзу (acquis EC) та критеріїв Європейської платіжної ради (European Payments Council – EPC) для забезпечення вступу України до SEPA.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Правовідносини, що належать до сфери правового регулювання проєкту Закону, регулюються:

- Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).
- Директивою 2015/849 Європейського Парламенту і Ради ЄС від 20.05.2015 про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму, про внесення змін до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 648/2012 та про скасування Директиви Європейського Парламенту і Ради 2005/60/ЄС та Директиви Комісії 2006/70/ЄС.
- Директивою 2019/1937 Європейського Парламенту і Ради ЄС від 23.10.2019 про захист осіб, які повідомляють про порушення законодавства Союзу».

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 8 травня 2026 року (протокол №260) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

1) Згідно листа р.№ 32321 від 16 лютого 2026р. (вих.№ 32050-01-3/4499) Міністерства фінансів України законопроект р.№14327 входить в список законопроектів, прийняття яких необхідно для здійснення переглядів та отримання траншів в рамках Програми розширеного фінансування (EFF) та включених до проекту матриці політики та результатів в рамках підготовки нової Операції в рамках політики розвитку (DPO). Враховуючи, що цей законопроект розроблявся на основі законопроекту р.№14327, він так само направлений на виконання вищезазначених міжнародно-правових зобов'язань.

2) Відповідно до Плану для Ukraine Facility «має бути завершено виконання необхідних заходів для приєднання до єдиної зони платежів у євро (SEPA), що може полегшити міжнародну торгівлю для України, підвищити довіру інвесторів і забезпечити поширення модернізації на інші сфери». Тому, законопроект має на меті виконання зобов'язань України в рамках виконання Плану для Ukraine Facility.

3) Законопроект передбачає, що «працівник, який повідомив про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень не може бути звільнений чи змушений до звільнення, притягнутий до дисциплінарної відповідальності у зв'язку з таким повідомленням або підданий іншим негативним заходам впливу, або загрози таких заходів впливу. Викривачі корупції користуються також іншими правами та гарантіями захисту, встановленими Законом України "Про запобігання корупції". Викривачі у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення користуються також іншими правами та гарантіями захисту, встановленими Законом України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення".

Такі положення законопроекту відповідають положенням статті 38 (1) Директиви 2015/849, які зазначають, що «держави-члени повинні забезпечити юридичний захист осіб, включаючи працівників і представників зобов'язаної особи, що надають внутрішнє повідомлення про підозру відмивання грошей або фінансування тероризму або повідомлення органам фінансової розвідки, від загроз, помсти або ворожих дій, зокрема, від несприятливих або дискримінаційних дій на робочому місці».

Також, вищезазначені положення законопроекту відповідають положенням п.2 та п.3 статті 61 Директиви 2015/849, які зазначають наступне: «2. Механізми, зазначені у параграфі 1, повинні принаймні включати: (b) належний захист працівників або осіб, які знаходяться в порівнянному становищі, зобов'язаних осіб, які повідомляють про порушення, вчинені всередині зобов'язаної особи».

4) Законопроект передбачає, що «викривач у сфері запобігання та протидії має право:

1) бути повідомленим про свої права та обов'язки;

- 2) подавати докази на підтвердження своєї заяви;
- 3) отримувати від суб'єкта первинного фінансового моніторингу або суб'єкта державного фінансового моніторингу, до якого він подав повідомлення, підтвердження його прийняття і реєстрації;
- 4) давати пояснення, свідчення або відмовитися їх давати;
- 5) на безоплатну правничу допомогу у зв'язку із захистом прав викривача;
- 6) на конфіденційність;
- 7) не зазначати відомостей про себе (повідомляти анонімно);
- 8) на отримання психологічної допомоги;
- 9) на звільнення від юридичної відповідальності у визначених цим Законом випадках;
- 10) отримувати інформацію про стан та результати розгляду, перевірки та/або розслідування за фактом повідомлення ним інформації у строки встановлені законом».

Такі положення законопроекту узгоджуються з положеннями п.1 статті 20 Директиви 2019/1937, які зазначають, що «держави-члени забезпечують, щоб особи, зазначені у статті 4, мали доступ, у відповідних випадках, до заходів підтримки, зокрема до: (а) всебічної та незалежної інформації та консультацій, які є легкодоступними для громадськості та безкоштовні, щодо доступних процедур та засобів правового захисту, щодо захисту від помсти та щодо прав відповідної особи».

5) Законопроект надає визначення терміну «негативні заходи впливу» як «заходи, що включають, зокрема, відмову в прийнятті на роботу, звільнення чи примушування до звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності, переведення, переміщення, зміну істотних умов праці, погіршення умов оплати праці, отримання негативної оцінки за результатами оцінювання службової діяльності, відмову в укладенні безстрокового трудового договору працівникам, які працюють за строковим трудовим договором, відсторонення, вчинення дій або бездіяльності, спрямованих на виникнення дискримінації, розірвання договору про стажування, розірвання договору про надання послуг, заподіяння шкоди діловій репутації, відкликання, припинення дії або анулювання ліцензії та/або інших документів, що надають право на здійснення професійної, господарської діяльності, та/або виключення особи / запису з відповідного реєстру, а також формально правомірні рішення і дії керівника або роботодавця, які носять вибіркового характеру, зокрема, не застосовуються до інших працівників у подібних ситуаціях та/або не застосовувалися до працівника у подібних ситуаціях раніше».

Такі положення законопроекту узгоджуються та не суперечать положенням статті 19 Директиви 2019/1937, які зазначають, що «держави-члени вживають необхідних заходів для заборони будь-якої форми помсти проти осіб, зазначених у статті 4, включаючи погрози помстою та спроби помсти, зокрема у формі: (а) тимчасове відсторонення, звільнення, звільнення або еквівалентні заходи; (б) пониження у посаді або утримання від підвищення; (в) переведення обов'язків, зміна

місця роботи, зниження заробітної плати, зміна робочого часу; (г) призупинення навчання; (д) негативна оцінка роботи або рекомендація з місця роботи; (е) накладення або застосування будь-якого дисциплінарного стягнення, догани чи іншого стягнення, включаючи фінансове стягнення; (є) примус, залякування, переслідування або остракізм; (ж) дискримінація, невігідне або несправедливе ставлення; (з) нездатність перетворювати тимчасовий трудовий договір на постійний, якщо працівник мав законні очікування, що йому/їй запропонують постійну роботу; (і) не продовження або дострокове розірвання тимчасового трудового договору; (й) шкода, зокрема репутації особи, зокрема в соціальних мережах, або фінансові втрати, включаючи втрату бізнесу та втрату доходу; (к) внесення до чорного списку на основі галузевої неформальної чи офіційної угоди, що може означати, що особа в майбутньому не знайде роботу в цьому секторі чи галузі; (л) дострокове розірвання або анулювання договору на постачання товарів чи послуг; (м) анулювання ліцензії або дозволу; (н) направлення до психіатра або лікаря».

б) Законопроект передбачає, що «юридичні особи, що зареєстровані до 1 січня 2027 року та на яких поширюються вимоги статті 5¹ цього Закону, зобов'язані з 1 січня 2027 року подати інформацію про кінцевого бенефіціарного власника та структуру власності у порядку, встановленому Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань" для державної реєстрації змін до відомостей про кінцевого бенефіціарного власника та структури власності юридичної особи з урахуванням вимог нормативно-правових актів, якими затверджені положення про форму та зміст структури власності і методологія визначення юридичною особою кінцевого бенефіціарного власника».

Такі положення законопроекту не суперечать положенням п.1 статті 30 Директиви 2015/849: «1. Держави-члени повинні забезпечити застосування до корпоративних та інших юридичних осіб, створених на їхній території, вимоги щодо отримання та зберігання достатньої, достовірної та актуальної інформації про їхніх бенефіціарних власників, включаючи деталі щодо бенефіціарних інтересів таких власників».

7) Законопроект передбачає, що «відомості про юридичну особу, громадське формування, що не має статусу юридичної особи, та фізичну особу – підприємця вносяться до Єдиного державного реєстру на підставі: 4) повідомлень про виявлені розбіжності у відомостях про кінцевих бенефіціарних власників та/або структуру власності юридичної особи, результатів перевірки таких розбіжностей у випадках, встановлених Законом України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення"».

Такі положення законопроекту не суперечать положенням п.4 статті 30 Директиви 2015/849, які зазначають, що «держави-члени повинні вимагати відповідності, точності та актуальності інформації, яка зберігається в центральному реєстрі, зазначеному у параграфі 3, та впроваджувати механізми для реалізації цієї мети. Такі механізми повинні містити вимоги до зобов'язаних осіб і, якщо доцільно та остільки ці вимоги не заважають виконанню їхніх функцій, до компетентних

органів повідомляти про будь-які протиріччя, які вони виявляють між інформацією про бенефіціарних власників, доступною у центральних реєстрах, та інформацією про бенефіціарних власників, доступною для них. У випадку повідомлених протиріч, держави-члени повинні забезпечити вжиття належних заходів для вирішення протиріч у своєчасний спосіб і, у відповідних випадках, внесення спеціального повідомлення до центрального реєстру в проміжний період».

8) Законопроект передбачає, що «довірчий власник трасту або іншого подібного правового утворення – резидент України зобов'язаний: 2) зберігати на території України та подавати до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, для включення інформації до Реєстру кінцевих бенефіціарних власників трастів або інших подібних правових утворень відомості про траст або інше подібне правове утворення, включаючи інформацію про його кінцевих бенефіціарних власників, а також про адвокатські бюро, адвокатські об'єднання та адвокатів, які здійснюють адвокатську діяльність індивідуально, суб'єктів господарювання, що надають юридичні послуги або послуги з бухгалтерського обліку, бухгалтерів, аудиторів, аудиторських фірм, осіб, що здійснюють консультування з питань оподаткування, інших осіб, які надають послуги такому трасту або іншому подібному правовому утворенню на договірній основі з питань забезпечення його діяльності або управління ним».

Такі положення законопроекту не суперечать положенням п.3а статті 31 Директиви 2015/849, який зазначає, що «держави-члени вимагають, щоб інформація про бенефіціарну власність експрес-трастів та подібних юридичних угод, як зазначено в параграфі 1, зберігалася в центральному реєстрі бенефіціарної власності, створеному державою-членом, де довірена особа трасту або особа, яка займає еквівалентну посаду в подібній юридичній угоді, заснована або проживає».

9) Законопроект передбачає, що «нормативно-правовим актом суб'єкта державного фінансового моніторингу, що відповідно до цього Закону виконує функції державного регулювання і нагляду за суб'єктом первинного фінансового моніторингу, можуть встановлюватися більш тривалі строки, але не більше п'яти додаткових років, та додаткові вимоги до порядку зберігання документів».

Такі положення законопроекту не суперечать положенням п.1 статті 40 Директиви 2015/849, які зазначають, що «держави-члени повинні вимагати збереження зобов'язаними особами таких документів та інформації відповідно до національного права з метою запобігання, виявлення та розслідування органами фінансової розвідки або іншими компетентними органами можливого відмивання грошей або фінансування тероризму».

10) Законопроект передбачає, що «суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний забезпечувати умови для повідомлень викривачами керівнику суб'єкта первинного фінансового моніторингу та/або відповідальному працівнику про

можливі порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії, зокрема без зазначення авторства (анонімно) у паперовій або електронній формі у тому числі через спеціальні (захищені) канали зв'язку, зокрема телефонні лінії, офіційні веб-сайти, технічні засоби електронних комунікацій, або на особистому прийомі та встановлювати внутрішні процедури розгляду таких повідомлень з урахуванням вимог законодавства про захист персональних даних».

Такі положення законопроекту не суперечать положенням п.3 статті 61 Директиви 2015/849, які зазначають, що «держави-члени повинні вимагати від зобов'язаних осіб наявності в них належних процедур, що дають можливість їхнім працівникам або особам, що перебувають у порівнянному становищі, надавати внутрішні повідомлення про порушення через спеціальний, незалежний і анонімний канал, пропорційний природі та розміру зазначеної зобов'язаної особи».

11) Законопроект зазначає, що «керівник та заступник керівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу, голова та члени наглядового органу суб'єкта первинного фінансового моніторингу, відповідальний працівник (особа, яка тимчасово виконує повноваження відповідального працівника у разі його відсутності), інші працівники суб'єкта первинного фінансового моніторингу, залучені до проведення первинного фінансового моніторингу, суб'єкти первинного фінансового моніторингу, що провадять свою діяльність одноособово, без утворення юридичної особи, повинні мати бездоганну ділову репутацію та не мати громадянства (підданства) держави, що здійснює збройну агресію проти України».

Такі положення законопроекту не суперечать положенням п.3 статті 47 Директиви 2015/849, які зазначають, що «стосовно зобов'язаних осіб, зазначених у пункті 3(a), (b) і (d) статті 2(1), держави-члени повинні забезпечити вжиття компетентними органами необхідних заходів для запобігання здійсненню управлінської функції злочинцями або пов'язаними з ними особами або набуття ними бенефіціарної власності щодо зазначених зобов'язаних осіб».

12) Законопроект зазначає, що «страховики, страхові (перестрахові) брокери, крім заходів, передбачених цією частиною, здійснюють також заходи для встановлення факту про те, чи є політично значуща особа, члени сім'ї політично значущої особи або особи, пов'язані з політично значущою особою, вигодонабувачами (вигодоодержувачами) та/або кінцевими бенефіціарними власниками вигодонабувача (вигодоодержувача) за договором страхування життя».

Такі положення законопроекту не суперечать положенням статті 21 Директиви 2015/849, які зазначають, що «держави-члени вимагають від зобов'язаних суб'єктів вживати розумних заходів для визначення того, чи є бенефіціари поліса страхування життя або іншого поліса страхування, пов'язаного з інвестиціями, та/або, за потреби, бенефіціарний власник бенефіціара політично відомими особами. Ці заходи вживаються не пізніше моменту виплати або моменту переуступки, повністю або частково, поліса».

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу.

Голова Комітету

І.О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України «Про позасудове вирішення споживчих спорів»

(реєстр. № 15100 від 26.03.2026 р., Кабінет Міністрів України)^{1,2}

1. Загальна характеристика законопроєкту.

У пояснювальній записці до законопроєкту зазначено, що його метою є створення та функціонування в Україні системи позасудового вирішення спорів між споживачами та суб'єктами господарювання шляхом імплементації Директиви Європейського Парламенту і Ради 2013/11/ЄС від 21 травня 2013 року про альтернативне вирішення споживчих спорів і про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2006/2004 та Директиви 2009/22/ЄС.

Також у пояснювальній записці вказано, що проєкт закону, зокрема, передбачає:

- 1) створення системи позасудового вирішення споживчих спорів (далі – ПВС), яка включатиме Контактний пункт (Держпродспоживслужба), компетентні органи у відповідній сфері (органи державної влади, у тому числі колегіальні державні органи, які здійснюють/реалізують/забезпечують захист прав споживачів у відповідній сфері), органи ПВС (юридичні особи, громадські об'єднання споживачів або об'єднання юридичних осіб), особи, відповідальні за ПВС, та сторони спору (споживач, суб'єкт господарювання);
- 2) надання органам ПВС права вирішувати внутрішні та транскордонні спори при порушеннях суб'єктом господарювання договірних зобов'язань та порушень прав споживачів на переддоговірних і позадоговірних етапах;
- 3) встановлення повноважень Контактного пункту, компетентного органу у відповідній сфері та органу ПВС для реалізації принципів ПВС;
- 4) ведення та оприлюднення компетентним органом у відповідній сфері переліку органів ПВС, а загального переліку органів ПВС - Контактним пунктом;
- 5) обов'язкове інформування споживачів суб'єктом господарювання про орган ПВС, компетенція якого поширюється на таких суб'єктів господарювання;
- 6) встановлення вимог до органу ПВС та осіб, відповідальних за ПВС;
- 7) організацію розгляду спору органом ПВС;
- 8) оскарження та виконання рішення органу ПВС.

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 8 травня 2026 року (протокол № 260) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

² Проєкт закону спрямований на виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Положення законопроекту № 15100 спрямовані на врегулювання правовідносин у сфері захисту прав споживачів та стосуються організації позасудового вирішення споживчих спорів, статусу органів позасудового вирішення споживчих спорів, порядку їх діяльності для забезпечення належного рівня захисту прав споживачів.

Як зазначено в Національній програмі адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (*acquis* ЄС), захист прав споживачів та охорона здоров'я є ключовими складовими функціонування внутрішнього ринку Європейського Союзу, оскільки вони безпосередньо сприяють високому рівню добробуту, безпеки та довіри громадян до ринку ЄС.

Станом на 2026 рік ключовими актами ЄС у сфері альтернативного вирішення спорів між споживачами та торговцями є наступні:

1) *Директива Європейського Парламенту і Ради 2013/11/ЄС від 21 травня 2013 року про альтернативне вирішення споживчих спорів і про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2006/2004 та Директиви 2009/22/ЄС (далі – Директива 2013/11/ЄС);*

2) *Директива Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2025/2647 від 16 грудня 2025 року про внесення змін до Директиви 2013/11/ЄС про альтернативне вирішення споживчих спорів та про внесення змін до Директив (ЄС) 2015/2302, (ЄС) 2019/2161 та (ЄС) 2020/1828 після припинення роботи Європейської платформи онлайн-врегулювання спорів (далі – Директива 2025/2647);*

3) *Регламент (ЄС) 2024/3228 Європейського Парламенту та Ради від 19 грудня 2024 року, що скасовує Регламент (ЄС) № 524/2013 та вносить зміни до Регламентів (ЄС) 2017/2394 та (ЄС) 2018/1724 щодо припинення діяльності Європейської платформи онлайн-врегулювання спорів.*

Під час аналізу законопроекту № 15100 було враховано положення наступних документів, з яких випливають релевантні зобов'язання України у сфері європейської інтеграції:

1) *Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);*

2) *Звіт Європейської комісії щодо України від 30 жовтня 2024 року в рамках Пакету щодо розширення;*

3) *Національна програма адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (*acquis* ЄС), затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2026 р. № 438.*

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

А. Щодо зобов'язань України у сфері європейської інтеграції стосовно захисту прав споживачів

Статтею 12 Розділу II «Положення загального застосування» **Договору про функціонування ЄС** передбачено, що вимоги щодо захисту прав споживачів враховуються у визначенні та реалізації інших політик та дій Союзу.

Відповідно до частини 1 статті 169 Розділу XV «Захист прав споживачів» **Договору про функціонування ЄС** з метою підтримки інтересів споживачів та забезпечення високого рівня їхнього захисту Союз сприяє охороні здоров'я, безпеці та економічним інтересам споживачів, а також підтримці їхнього права на інформацію, просвіту та створювання організацій для захисту своїх інтересів.

Згідно із статтею 415 Глави 20 «Захист прав споживачів» **Угоди про асоціацію** Сторони співробітничать з метою забезпечення високого рівня захисту прав споживачів та досягнення сумісності між їхніми системами захисту прав споживачів.

У статті 416 **Угоди про асоціацію** вказано, що з метою досягнення зазначених цілей таке співробітництво, зокрема, включає: сприяння обміну інформацією щодо систем захисту прав споживачів; удосконалення інформації, що надається споживачам.

Європейська комісія у своєму **Звіті щодо України від 30 жовтня 2024 року в рамках Пакету щодо розширення**, оцінюючи прогрес України в рамках Розділу 28 «Захист прав споживачів та охорона здоров'я», зазначила, що Україна має *обмежений рівень узгодженості із законодавством ЄС* щодо співпраці між національними органами, відповідальними за забезпечення виконання законів про захист прав споживачів, та *щодо альтернативного вирішення споживчих спорів*.

За розділом 28 «Захист прав споживачів та охорона здоров'я», **Національною програмою адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС)** передбачено реалізацію Цілі 13, яка передбачає *імплементацию Директиви Європейського Парламенту і Ради 2013/11/ЄС від 21 травня 2013 р. про альтернативне вирішення спорів у сфері споживчих відносин та про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2006/2004 та Директиви 2009/22/ЄС*.

Реалізація вказаної Цілі потребує виконання завдання щодо *розроблення та прийняття Закону України «Про позасудове вирішення споживчих спорів»*, яким імплементуються положення Директиви 2013/11/ЄС (строк виконання – грудень 2027 року).

В. Щодо узгодження положень законопроекту № 15100 з положеннями Директиви 2013/11/ЄС та Директиви 2025/2647

1) Щодо узгодження положень статті 1 «Визначення термінів» законопроекту:

Положення статті 1 в редакції законопроекту	Положення статті 4 «Визначення термінів» Директиви 2013/11/ЄС з урахуванням змін, внесених Директивою 2025/2647
2) внутрішній споживчий спір — спір між споживачем і суб'єктом господарювання щодо порушень умов договору, який укладений на момент проживання споживача та здійснення діяльності суб'єктом господарювання на території України, та/або прав споживача за таким договором	(e) «внутрішній спір» означає спір між споживачем та продавцем, пов'язаний з договірними зобов'язаннями, як зазначено у статті 2(1), якщо, на момент замовлення споживачем товарів чи послуг, цей споживач проживає в тій самій державі-члені, в якій зареєстрований продавець

У цій частині положення законопроекту узгоджуються з положеннями Директиви 2013/11/ЄС. **Водночас положення законопроекту в цьому випадку потребують уточнення з метою уникнення різних тлумачень та дотримання принципу правової визначеності, а саме рекомендується переформулювати положення проєкту з чітким акцентом на те, що *споживач проживає на території України, в якій також і зареєстрований продавець.***

Крім того, частина 1 статті 4 Директиви 2013/11/ЄС була доповнена новим пунктом (fa), згідно з яким «Спір з торговцем третьої країни» означає спір між споживачем та торговцем, пов'язаний з договірними зобов'язаннями, як зазначено у статті 2 (1), коли на момент замовлення споживачем товарів або послуг цей споживач проживає в державі-члені, а торговець має реєстрацію за межами Союзу та спрямовує свою діяльність на цю державу-члена, у значенні статті 6 (1), пункту (b) Регламенту (ЄС) № 593/2008 або статті 17 (1), пункту (c) Регламенту (ЄС) № 1215/2012 Європейського Парламенту та Ради.

В цьому випадку проєкт закону **необхідно доопрацювати шляхом врахування нового пункту (fa) частини 1 статті 4 Директиви 2013/11/ЄС, внесеного Директивою 2025/2647.**

2) Щодо узгодження положень статті 2 «Сфера дії Закону» законопроекту:

Згідно із частиною 1 статті 2 Директиви 2013/11/ЄС, з урахуванням змін, внесених Директивою 2025/2647, ця Директива застосовується до процедур позасудового вирішення внутрішніх спорів, транскордонних спорів *та спорів з торговцями третіх країн* між споживачем, який проживає в Союзі, та торговцем шляхом втручання органу альтернативного вирішення спорів (АВС), який пропонує або нав'язує рішення, або об'єднує сторони з метою сприяння мирному врегулюванню, якщо між споживачем та торговцем укладено договір купівлі-продажу або договір надання послуг, включаючи договір на постачання цифрового контенту або цифрових послуг, за яким споживач сплачує або зобов'язується сплатити вартість, і виникає спір щодо договірних зобов'язань, включаючи зобов'язання, що виникають на переддоговірній стадії.

Як бачимо, Директива 2025/2647 розширила сферу дії Директиви 2013/11/ЄС на *спори між споживачами, що проживають у ЄС, та продавцями, що зареєстровані у третіх країнах, за умови, що продавець спрямовує свою комерційну діяльність на споживачів у межах ЄС та погоджується брати участь у процедурі альтернативного вирішення спорів.*

Таким чином, вважаємо, що в цій частині законопроект потребує доопрацювання шляхом закріплення положень про спори з продавцями, що зареєстровані в третіх країнах.

3) Щодо відсутності положень про заходи для заохочення участі в процедурах ПВС:

Згідно зі змінами, передбаченими в Директиві 2025/2647, Директива 2013/11/ЄС доповнюється новою статтею 4а, відповідно до якої Держави-члени повинні запровадити заходи для сприяння участі торговців та споживачів у процедурах альтернативного вирішення спорів.

Вважаємо, що законопроект потребує доопрацювання шляхом врахування положень статті 4а Директиви 2013/11/ЄС.

4) Щодо доступу до процедур ПВС для вирішення спорів з продавцями, зареєстрованими в третіх країнах

Згідно зі змінами, передбаченими в Директиві 2025/2647, стаття 5 Директиви 2013/11/ЄС доповнюється частиною 1а, згідно з якою Держави-члени також повинні сприяти доступу споживачів, які проживають на їхніх відповідних територіях, до процедур альтернативного вирішення спорів (АВС) для вирішення спорів між торговцями третіх країн, що охоплюються цією Директивою, та забезпечувати, щоб ці спори могли бути передані до органу АВС, який відповідає вимогам, викладеним у цій Директиві, після спільного запиту споживача та торговця третьої країни.

Вважаємо, що законопроект потребує доопрацювання шляхом врахування наведених доповнень до статті 5 Директиви 2013/11/ЄС, внесених Директивою 2025/2647.

5) Щодо інших нововведень до Директиви 2013/11/ЄС, запроваджених Директивою 2025/2647

Звертаємо увагу на важливість врахування інших оновлених положень Директиви 2013/11/ЄС, зокрема:

а) можливість відстеження споживачами поданої скарги на вебсайті органу ПВС; можливість вибирати, чи подавати скарги та інші супровідні документи, а також отримувати доступ до альтернативного вирішення спорів у цифровому чи нецифровому форматі; необхідність інформування органами ПВС сторін спору про застосування автоматизованих засобів вирішення спорів тощо (частина 2 статті 5 Директиви 2013/11/ЄС);

б) фізичні особи, відповідальні за ПВС, мають володіти необхідними знаннями та навичками у сфері альтернативного або судового вирішення

споживчих спорів, а також загальним розумінням права та, у разі вирішення транскордонних спорів, *загальним розумінням міжнародного приватного права* (пункт (а) частини 1 статті 6 Директиви);

с) деталізовано механізм підтримки для споживачів та продавців щодо доступу до органу ПВС, який має компетенцію розглядати їхній транскордонний спір (стаття 14 Директиви).

Отже, урахувавши зазначене вище, можна констатувати, що законопроект № 15100 не суперечить євроінтеграційним зобов'язанням України, однак потребує доопрацювання з огляду на вказані вище зауваження.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, однак **потребує доопрацювання** з урахуванням наведених зауважень.

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України «Про базову соціальну допомогу»
(реєстр. № 15094 від 20.03.2026 р., н.д. Мотовиловець А.В. та ін.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту

Проєкт Закону, відповідно до пояснювальної записки, розроблено з метою впровадження європейських підходів до надання державної соціальної підтримки для найбільш вразливих категорій громадян.

Для досягнення зазначеної мети проєктом Закону пропонується запровадити базову державну соціальну допомогу, а також визначити, зокрема: категорії громадян, які мають право на базову соціальну допомогу, їх права; механізми визначення розміру базової соціальної допомоги та базової величини для сім'ї; строки призначення базової соціальної допомоги та механізми перерахунку її розмірів; механізми проведення профілювання сімей з низькими доходами для визначення напрямів роботи та реалізації заходів індивідуальної соціальної підтримки; застосування заходів із реінтеграції на ринок праці окремих категорій громадян.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу

За предметом правового регулювання проєкт Закону стосується сфери соціальної політики, зокрема соціального захисту, що охоплюється міжнародно-правовими зобов'язаннями України в рамках:

- Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);
- Європейської соціальної хартії (переглянутої).

У Європейському Союзі правовідносини, аналогічні тим, які пропонується врегулювати проєктом Закону, регулюються:

- Договором про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЄС);
- Хартією основоположних прав Європейського Союзу (далі – Хартія ЄС);
- а також на рівні національного законодавства держав-членів ЄС.

3. Відповідність законопроєкту міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву ЄС

За результатами правового аналізу проєкту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 08 травня 2026 року (протокол № 260) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

Відповідно до статті 419 Угоди про асоціацію Сторони посилюють діалог та співробітництво щодо забезпечення гідної праці, політики зайнятості, безпечних та здорових умов праці, соціального діалогу, *соціального захисту, соціального залучення*.

Відповідно до статті 420 Угоди про асоціацію співробітництво у згаданих сферах передбачає досягнення таких цілей, зокрема, як: *покращення якості людського життя; посилення рівня соціального захисту та модернізації систем соціального захисту*, зокрема щодо якості, доступності та фінансової стабільності; *скорочення бідності* та посилення соціальної єдності.

Положеннями статті 4 ДФЄС передбачено, що Союз поділяє повноваження з державами-членами. Спільні для Союзу та держав-членів повноваження стосуються окремих сфер, зокрема, *соціальної політики*.

Статтею 9 ДФЄС зазначено, що визначаючи та реалізуючи політики та дії, Союз бере до уваги вимоги, пов'язані зі сприянням високому рівню зайнятості, *гарантіями належного соціального захисту*, боротьбою проти соціального виключення, високим рівнем освіти, навчання та захисту здоров'я людей.

Відповідно до статті 151 Союз та держави-члени мають своїми цілями, зокрема, сприяння зайнятості, поліпшення умов життя та праці для створення можливості їх гармонізації, водночас підтримуючи процес вдосконалення; *належний соціальний захист*, діалог між керівництвом та найманими працівниками. З метою досягнення цих цілей, як зазначено у статті 153 ДФЄС, Союз підтримує та доповнює діяльність держав-членів у таких сферах як: покращення, зокрема, робочого середовища з метою захисту здоров'я та безпеки працівників; умови праці; *соціальне забезпечення та соціальний захист працівників*.

Пунктом 3 статті 34 Хартії ЄС визначено, що з метою подолання соціального виключення та бідності Союз визнає та поважає *право на соціальну допомогу* та допомогу в забезпеченні житлом для того, щоб гарантувати відповідно до законодавства Союзу, а також національного законодавства та практики *гідне існування усім, кому бракує достатніх засобів*.

Крім того, слід зазначити, що Рекомендацією Ради Європейського Союзу від 30.01.2023 про адекватний мінімальний дохід, що забезпечує активну інтеграцію (2023/C 41/01), встановлено, що з метою забезпечення гідного життя на всіх етапах життя ця Рекомендація спрямована на боротьбу з бідністю та соціальною ізоляцією шляхом сприяння адекватній підтримці доходів, зокрема за допомогою мінімального доходу, ефективного доступу до необхідних послуг для осіб, які не мають достатніх ресурсів, та сприяння інтеграції на ринок праці тих, хто може працювати, відповідно до підходу активної інклюзії.

Так, проєкт Закону *загалом відповідає* підходам, визначеним у згаданій Рекомендації, зокрема положенням щодо адекватного мінімального доходу, впровадження моделі активної інклюзії та забезпечення комплексної соціальної підтримки.

Також згідно зі статтею 13 Європейської соціальної хартії (переглянутої) з метою забезпечення ефективного здійснення права, зокрема, *на соціальну допомогу*, Сторони зобов'язуються:

– забезпечити, щоб *будь-якій малозабезпеченій особі*, яка неспроможна отримати достатніх коштів своїми власними зусиллями або з інших джерел, зокрема за рахунок допомоги по соціальному забезпеченню, *надавалась належна допомога*;

– передбачити, що кожна людина може отримувати у відповідних державних чи приватних службах такі поради та персональну допомогу, які можуть бути необхідними для *запобігання виникненню особистого або сімейного нужденного становища, для його подолання чи полегшення*.

Статтею 16 Європейської соціальної хартії (переглянутої) передбачено, що з метою забезпечення умов, необхідних для всебічного розвитку сім'ї, яка є головним осередком суспільства, Сторони зобов'язуються *сприяти економічному, правовому та соціальному захисту сімейного життя такими засобами, як соціальна допомога та допомога сім'ям з дітьми, фіскальні заходи, надання сім'ям житла, допомога щойно одруженим та інші відповідні засоби*.

Крім того, відповідно до статті 30 Європейської соціальної хартії (переглянутої) з метою забезпечення ефективного здійснення права на *захист від бідності та соціального відчуження* Сторони зобов'язуються:

а) у рамках загального та узгодженого підходу вживати заходів для *надання особам, що живуть або можуть опинитися в ситуації соціального відчуження або бідності, а також членам їхніх сімей, ефективного доступу, зокрема, до роботи, житла, професійної підготовки, освіти, культури і соціальної та медичної допомоги*;

б) переглядати ці заходи з метою їхнього коригування у разі необхідності.

З огляду на викладене, проект Закону *не суперечить* загальним засадам *acquis* ЄС у сфері соціальної політики та соціального захисту.

Разом з тим, слід зазначити, що пунктом 117 Плану заходів з виконання рекомендацій Європейської Комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2024 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.03.2025 № 300-р) передбачено розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту про внесення змін до деяких законів щодо надання базової соціальної допомоги з метою забезпечення ефективного захисту родин від ризику бідності.

При цьому, відповідно до рекомендацій Європейської Комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2025 року, минулорічні рекомендації Європейської Комісії залишаються чинними, зокрема у 2026 році Україна має продовжувати реформування системи соціальних виплат та впровадити нову систему закупівель соціальних послуг, а також здійснювати подальше приведення національного законодавства у відповідність до актів права ЄС.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Проект Закону *не суперечить* міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу.

РАДА

РАДА

РАДА

РАДА

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

**щодо проєкту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів
України щодо діяльності Антимонопольного комітету України
(реєстр. № 12440 від 26.01.2025, н.д. Лічман Г.В. та інші)¹**

1. Загальна характеристика законопроекту.

Законопроект, як зазначено в пояснювальній записці до нього, розроблено з метою вдосконалення правових засад діяльності Антимонопольного комітету України, підвищення ефективності системи захисту економічної конкуренції, вдосконалення державної політики у сфері захисту економічної конкуренції.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроекту охоплюється положеннями Глави 10 «Конкуренція» Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею», Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроекту, в Європейському Союзі регулюються:

– Регламентом Ради (ЄС) 1/2003 від 16 грудня 2002 року про імплементацію правил конкуренції, викладених у статтях 81 і 82 Договору та іншим актам Європейського Союзу (Official Journal L 1, 4.1.2003, pp. 1–25) (далі – Регламент 1/2003);

– Директивою Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2019/1 від 11 грудня 2018 року про розширення можливостей конкурентних відомств держав-членів бути більш ефективними правозастосувачами та забезпечити належне функціонування внутрішнього ринку (Official Journal L 11, 14.1.2019, pp. 3–33) (далі – Директива 2019/1);

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 08 травня 2026 року (протокол № 260) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

– Директивою Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2019/633 від 17 квітня 2019 року про недобросовісні торговельні практики у відносинах між підприємствами в ланцюгу постачання сільськогосподарської продукції та продуктів харчування (Official Journal L 111, 25.4.2019, pp. 59–72) (далі – Директива 2019/633).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проєкту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Відповідно до положень *статті 256 Угоди про асоціацію*, Україна наближує своє законодавство про конкуренцію та практику застосування до *acquis* ЄС так, як це визначено нижче:

1. Регламент Ради (ЄС) № 1/2003 від 16 грудня 2002 року про імплементацію правил конкуренції, викладених у статтях 81 та 82 Договору.

Термін: Стаття 30 Регламенту має бути імplementована протягом трьох років після набрання чинності цією Угодою.

2. Регламент Ради (ЄС) №139/2004 від 20 січня 2004 року про контроль за концентрацією між підприємствами (Регламент ЄС про злиття).

Термін: Статті 1 та 5 (1) - (2) Регламенту мають бути імplementовані протягом трьох років після набрання чинності цією Угодою; Стаття 20 має бути імplementована протягом трьох років після набрання чинності цією Угодою.

3. Регламент Комісії (ЄС) №330/2010 від 20 квітня 2010 року про застосування статті 101(3) Договору про функціонування Європейського Союзу до категорій вертикальних угод та узгоджених дій.

Термін: Статті 1, 2, 3, 4, 6, 7 та 8 Регламенту мають бути імplementовані протягом трьох років після набрання чинності цією Угодою.

4. Регламент Комісії (ЄС) №772/2004 від 27 квітня 2004 року про застосування статті 81 (3) Договору до категорій угод з передачі технології.

Термін: Статті 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 та 8 Регламенту мають бути імplementовані протягом трьох років після набрання чинності цією Угодою.

Європейська Комісія за результатами проведення 27-29 січня 2025 року скринінгових зустрічей за переговорним розділом 8 «Конкурентна політика», у своєму звіті зазначає: *«Правова база у сфері антимонопольної діяльності частково узгоджена з основним законодавством (acquis) ЄС, а в питаннях злиття та поглинання також демонструє часткову відповідність. Матеріальні норми значною мірою ґрунтуються на Статтях 101 та 102 Договору про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС) та Регламенті про злиття. Закон «Про захист економічної конкуренції» та підзаконні акти частково узгоджені з*

acquis ЄС у цих сферах як на рівні матеріальних, так і процесуальних норм. Ґрунтуючись на оцінці організаційної структури, АМКУ є усталеною та операційно незалежною інституцією, що володіє слідчими повноваженнями, подібними до повноважень Європейської Комісії та національних антимонопольних органів держав-членів ЄС. АМКУ слід і надалі зміцнювати свій потенціал щодо впровадження та правозастосування, зокрема шляхом найму додаткового персоналу та його безперервного навчання, з метою формування солідної практики правозастосування у сфері антитрасту, злиттів та державної допомоги».

Європейський Союз у доповіді 2025 року щодо України (Розділ 8 «Конкурентна політика», Кластеру 2 «Внутрішній ринок»), зазначає: «Що стосується законодавчої бази, деякі положення Закону України «Про захист економічної конкуренції» та імплементаційного законодавства все ще потребують узгодження з acquis ЄС. У січні 2025 року до парламенту було подано законопроект, спрямований на подальше узгодження аспектів українського законодавства з acquis ЄС, але він все ще чекає на прийняття.

Щодо імплементації, Антимонопольний комітет (АМКУ) продовжує приймати рішення у справах про антиконкурентні узгоджені дії, зловживання панівним становищем та злиття.

Суми штрафів, накладених АМКУ в результаті розгляду цих справ, збільшилися, зокрема у справах про узгоджені дії, що обмежують конкуренцію. АМКУ застосував нововведений механізм пом'якшення покарання у трьох справах, що призвело до прийняття рішень про повне звільнення від відповідальності, та провів раптову перевірку в одній справі.

Результати діяльності АМКУ у сфері правозастосування потребують подальшого вдосконалення».

Законопроект, що внесений на розгляд до публікації вищезгаданих звітів Європейської Комісії, пропонуються такі основні зміни:

1) Законопроект уточнюється поняття «суб'єкт господарювання» як юридичної чи фізичної особи, що здійснює господарську діяльність. Запроваджується визначення поняття «господарська діяльність» для цілей законодавства про захист економічної конкуренції. При цьому розмежовуються управління підприємствами з боку державних органів як здійснення ними державно-владних функцій та здійснення юридичними та фізичними особами контролю над суб'єктом господарювання як господарська діяльність;

2) Законопроект пропонується уточнити та наблизити до права ЄС низку положень законодавства у сфері захисту економічної конкуренції щодо заборони антиконкурентних узгоджених дій;

3) Зміни до статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» конкретизують випадки, які розглядаються як зловживання монопольним (домінуючим) становищем і наближаються до законодавства ЄС (зокрема до статті 102 Договору про функціонування Європейського Союзу);

4) Законопроект передбачає впровадження інституту відповідальності за зловживання більш вигідною переговорною позицією шляхом внесення змін до статей 19–20 Закону України «Про захист економічної конкуренції»;

5) Для підвищення рівня правової визначеності уточнюється коло осіб, які у певних випадках несуть відповідальність за здійснення концентрації, що потребує попереднього дозволу Антимонопольного комітету України, без отримання такого дозволу;

6) Законопроектом пропонується надати повноваження уповноваженим особам Антимонопольного комітету України, його територіального відділення вимагати надання усних пояснень від посадових осіб, працівників та представників суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю та інших юридичних осіб, їх структурних підрозділів, філій, представництв та / або інших фізичних осіб, які можуть володіти інформацією чи документами, що можуть бути доказами порушення законодавства про захист економічної конкуренції;

7) Законопроектом пропонується внести зміни до статті 47 Закону України «Про захист економічної конкуренції» з урахуванням вимог статті 11 Директиви 2019/1. Передбачається, що попереднє рішення у справі має відповідати принципам пропорційності та розумності;

8) Основні принципи діяльності Антимонопольного комітету України, наведені у статті 4 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», доповнюються принципами верховенства права, у тому числі законності та юридичної визначеності, обґрунтованості, безсторонності (неупередженості), пропорційності і розумності, своєчасності і розумного строку розгляду заяв, справ, а також ефективності та іншими. Вказані норми відображатимуть основні принципи, що закріплені у Хартії основних прав Європейського Союзу;

9) Законопроектом впроваджується поняття “поведінкові” та “структурні” засоби захисту конкуренції (зобов'язання) та деталізуються наявні способи та випадки застосування АМКУ структурних та поведінкових зобов'язань шляхом зміни статей 1, 46, 48, 53 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та доповнення його новими статтями 48-1, 48-2;

10) Статтею 52-2 законопроекту пропонується запровадити періодичні штрафні платежі, передбачені пунктом 44 преамбули та статтями 16 та 24 Директиви 2019/1.

Запропоновані законопроектом зміни в цілому не суперечать положенням статей 101-102 ДФЄС, Регламенту 1/2003 та Директиви 2019/1.

Разом з цим, деякі його положення потребують подальшого опрацювання у зв'язку з наступними зауваженнями.

Положення частин четвертої та шостої нової статті 19 Закону України «Про захист економічної конкуренції» в редакції законопроекту частково відповідають положенням Директиви 2019/633 та потребують приведення у відповідність до положення підпункту (а) пункту 2 статті 1 Директиви 2019/633.

Запропоновані в новій статті 20 Закону України «Про захист економічної конкуренції» граничні строки розрахунків потребують подальшої деталізації та узгодження з положеннями статті 3 Директиви 2019/633.

При цьому частину першу статті 3 Директиви 2019/633 щодо забезпечення заборони видів недобросовісної торгівлі імплементовано частково. Натомість, інші положення Директиви, у тому числі, положення щодо конфіденційності та забезпечення прав скажника (стаття 5), повноважень уповноважених органів (стаття 6), альтернативного вирішення спорів (стаття 7) не імплементовані належним чином, що призводить до часткової відповідності законопроекту Директиві 2019/633.

Водночас варто зауважити, що на розгляді Верховної Ради України перебуває законопроект про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту від недобросовісних торговельних практик у відносинах між сторонами договорів поставки сільськогосподарської продукції та харчових продуктів (реєстраційний № 6068-д, зареєстрований 15 грудня 2025 року). Відповідно до пояснювальної записки, законопроект за реєстраційним № 6068-д спрямований на повну транспозицію положень Директиви 2019/633.

Наявність у законопроекті № 12440 фрагментарних норм, що вже комплексно врегульовані у проєкті № 6068-д, створює ризик виникнення правових колізій, оскільки ці законопроекти не є альтернативними один до одного.

Запропоновані законопроектом зміни до Закону України «Про медіа», зокрема, щодо покладання на Національну раду повноважень стосовно здійснення контролю за дотриманням вимог щодо захисту економічної конкуренції у сфері медіа потребують додаткового опрацювання та подальшого узгодження, зокрема з положеннями Директиви Європейського Парламенту та Ради ЄС № 2010/13 про аудіовізуальні медіапослуги від 10.03.2010 із відповідними змінами.

Додатково необхідно зазначити, що в частині першій *статті 282 Угоди про асоціацію* встановлено, що Сторони створюють та підтримують ефективне та передбачуване законодавче середовище для суб'єктів господарської діяльності,

що займаються бізнесом на своїй території, особливо для малих, при цьому належним чином враховуючи вимоги правової визначеності та пропорційності.

Окремі норми законопроекту не відповідають цьому принципу, а саме: законопроект не містить положень, якими би встановлювались чіткі, однозначні та зрозумілі умови щодо виклику для надання усних або письмових пояснень, що в свою чергу може створити підґрунтя як для можливих зловживань з боку посадових осіб Антимонопольного комітету України, так і для виклику для надання пояснень осіб, які не мають відношення до справи.

Також законопроект не містить однозначного для розуміння визначення в частині “повноти надання інформації під час надання усних пояснень”.

Законопроектом запропоновано внести відповідні зміни до Закону України «Про судовий збір», однак частиною другою статті 1 Закону України «Про судовий збір» передбачено, що зміни до нього можуть вноситися виключно законами про внесення змін до Закону України «Про судовий збір» та/або до адміністративного процесуального законодавства України, та/або до господарського процесуального законодавства України, та/або до цивільного процесуального законодавства України.

Також законопроектом пропонується внести зміни до Господарського кодексу України, при цьому Верховною Радою України 9 січня 2025 року було прийнято Закон України “Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об’єднань юридичних осіб”, та згідно з яким, Господарський кодекс України визнано таким, що втратив чинність, з дня введення в дію цього Закону.

Особливу увагу треба звернути і на те, що законопроектом вносяться зміни в Закон України «Про ринок електричної енергії», зокрема, запропоновано не проводити консультації з Антимонопольним комітетом України перед встановленням Регулятором граничних цін у разі істотного коливання цін на ринку "на добу наперед", внутрішньодобовому ринку та балансуєчому ринку відповідно до методики, визначеної Регулятором (*зміни до пункту 9 Розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Закону*).

Відповідно до Додатка XXVII-В до Угоди про асоціацію, сфера «Електроенергія» охоплює дію вищезгаданого Закону України «Про ринок електричної енергії». Зазначений Додаток встановлює зобов’язання України щодо поетапної адаптації національного законодавства до *acquis* ЄС.

Враховуючи, що до Закону України «Про ринок електричної енергії» раніше було імплементовано положення права ЄС, він набув статусу законодавчого акта, «вже наближеного до законодавчих актів ЄС». У зв’язку з цим, на проекти законів, що вносять зміни до цього Закону, поширюється дія пункту 5 Додатка XXVII-А Угоди про асоціацію.

З огляду на вищезазначене, та враховуючи вимоги пунктів 6-8 Додатка XXVII-А до Угоди про асоціацію, на Кабінет Міністрів України покладається обов'язок щодо проведення консультацій із Європейською Комісією стосовно відповідного законопроекту з метою оцінки його сумісності з положеннями acquis ЄС до набрання чинності такої законодавчої пропозиції.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону **не суперечить** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу, **але частково враховує положення Директиви 2019/633 та потребує суттєвого доопрацювання** у зв'язку з висловленими зауваженнями.

Додатково у відповідності до пункту 5 Додатку XXVII-А Угоди про асоціацію Україна зобов'язана провести консультації з Європейською Комісією з метою оцінки сумісності законопроекту з відповідними положеннями права ЄС в сфері «Електроенергія».

Голова Комітету

І.О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК

**щодо проєкту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів
України щодо діяльності Антимонопольного комітету України**
(реєстр. № 12440-1 від 10.02.2025, н.д. Буймістер Л.А.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Законопроєкт, як зазначено в пояснювальній записці до нього, розроблено з метою удосконалення правових засад функціонування Антимонопольного комітету України, підвищення ефективності механізмів захисту економічної конкуренції та забезпечення належного державного регулювання у зазначеній сфері.

2. Належність законопроєкту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Предмет правового регулювання законопроєкту охоплюється положеннями Глави 10 «Конкуренція» Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею», Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Правовідносини, які є предметом правового регулювання законопроєкту, в Європейському Союзі регулюються:

– Регламентом Ради (ЄС) 1/2003 від 16 грудня 2002 року про імплементацію правил конкуренції, викладених у статтях 81 і 82 Договору та іншим актам Європейського Союзу (Official Journal L 1, 4.1.2003, pp. 1–25) (далі – Регламент 1/2003);

– Директивою Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2019/1 від 11 грудня 2018 року про розширення можливостей конкурентних відомств держав-членів бути більш ефективними правозастосувачами та забезпечити належне функціонування внутрішнього ринку (Official Journal L 11, 14.1.2019, pp. 3–33) (далі – Директива 2019/1).

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 08 травня 2026 року (протокол № 260) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити таке.

Положення альтернативного законопроекту значною мірою корелюють із нормами основного законопроекту та загалом відповідають європейським правовим стандартам.

Разом із цим, для забезпечення повної імплементації актів права ЄС, доцільно звернути увагу на наступні положення:

1) Запропонована законопроектом нова стаття 44-2 «Пояснення» Закону України «Про захист економічної конкуренції» не узгоджується з положеннями статей 8 та 9 Директиви 2019/1, які передбачають можливість вимагати надання як усних так і письмових пояснень від посадових осіб, працівників та представників суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю та інших юридичних осіб, їх структурних підрозділів, філій, представництв та/або інших фізичних осіб, які можуть володіти інформацією чи документами, що можуть бути доказами порушення законодавства про захист економічної конкуренції;

2) В законопроекті відсутні положення про те, що узгоджені дії за предметом не потребують доведення негативних наслідків їх вчинення, що не відповідає підходам, викладеним у Повідомленні Комісії – Рекомендаціях щодо застосування статті 101 Договору про функціонування Європейського Союзу до угод про горизонтальне співробітництво C/2023/4752, згідно з яким певні види співпраці між суб'єктами господарювання можуть розглядатися, за самою своєю природою, як такі, що шкодять належному функціонуванню нормальної конкуренції;

3) В редакції пункту 4 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», що запропонована законопроектом, пропонується передбачити, що зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема, визнається обмеження виробництва, ринків або технічного розвитку, що завдало шкоди постачальникам чи покупцям, у тому числі споживачам. Зазначене положення не узгоджується з пунктом (b) статті 102 Договору про заснування Європейської Спільноти, згідно з яким зловживання можуть полягати, зокрема, в обмеженні виробництва, ринків чи технічного розвитку на шкоду споживачам;

4) Законопроектом пропонується частину третю статті 30 Закону України «Про захист економічної конкуренції» викласти в редакції, відповідно до якої строк розгляду справи про концентрацію не повинен перевищувати трьох місяців

від дати прийняття розпорядження про розгляд справи про концентрацію. Якщо протягом строку розгляду справи органами Антимонопольного комітету України рішення не прийнято, вважається, що на концентрацію надано дозвіл. Зазначене положення не відповідає частинам першій та четвертій статті 10 Регламенту 139/2004, згідно з якими розгляд повідомлення про концентрацію починається з робочого дня, що настає за днем отримання повідомлення, або, якщо інформація, яку необхідно надати разом із повідомленням, є неповною, з робочого дня, наступного за днем отримання повної інформації;

5) Законопроектом пропонується статтю 40 Закону України «Про захист економічної конкуренції» викласти в новій редакції, в якій, зокрема, передбачити, що відповідач, що отримав доступ до інформації з обмеженим доступом та матеріалів заяви про звільнення від відповідальності та/або заяви, угоди про врегулювання, має право використовувати отриману інформацію виключно для реалізації його права на захист під час:

розгляду відповідної справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами Антимонопольного комітету України, та/або розгляду судом справи, пов'язаної з оскарженням відповідачем рішення Антимонопольного комітету України, прийнятого у справі, яким встановлено факт порушення та/або розгляду судом справи, пов'язаної з розподілом штрафу, накладеного за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, обов'язок сплати якого є солідарним.

Інформація, отримана стороною у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції під час розгляду органами Антимонопольного комітету України відповідної справи, може використовуватись цією стороною для захисту прав та інтересів сторони, зокрема, в судовому провадженні. Запропоновані положення суперечать статті 31 Директиви 2019/1 – надати повноваження органам з питань конкуренції держав-членів бути більш ефективними правозастосувачами та забезпечити належне функціонування внутрішнього ринку.

Так, згідно із частиною третьою та четвертою статті 31 Директиви 2019/1 держави-члени гарантують, що доступ до заяв про звільнення від відповідальності або подання про врегулювання надається лише сторонам, які підлягають відповідним провадженням, і лише з метою здійснення своїх прав на захист.

Держави-члени повинні гарантувати, що сторона, яка отримала доступ до файлу виконавчого провадження національних органів з питань конкуренції, може використовувати лише інформацію, взяту із заяв про звільнення від відповідальності і подання про врегулювання, якщо це необхідно для здійснення своїх прав на захист у провадженні в національних судах у справах, які

безпосередньо пов'язані зі справою, для якої надано доступ, і лише якщо такі провадження стосуються:

(а) розподілу між учасниками картелю штрафу, накладеного на них солідарно національним конкурентним органом; або

(б) перегляду рішення, яким національний орган з питань конкуренції встановив порушення статті 101 або 102 ДФЄС або положень національного законодавства про конкуренцію;

б) Законопроект пропонується статтю 47 Закону України «Про захист економічної конкуренції» викласти в новій редакції, зокрема, передбачити, що попереднє рішення може бути оскаржене в порядку, визначеному статтею 60 цього Закону, протягом двох місяців з дня його одержання.

У запропонованій редакції частини шостої статті 47 Закону України «Про захист економічної конкуренції» пропонується застосовувати загальні строки оскарження рішень органів Комітету, передбачені статтею 60 Закону, тобто 2 місяці.

Однак запропоноване положення не узгоджується з частиною другою статті 11 Директиви 2019/1, згідно з якою держави-члени забезпечують, щоб законність, включаючи пропорційність, тимчасових заходів, зазначених у параграфі 1, могла бути переглянута в рамках прискорених процедур оскарження;

7) Законопроект не передбачає імплементацію статті 16 «Періодичні штрафні платежі» Директиви 2019/1;

8) Законопроект пропонується Закон України «Про захист економічної конкуренції» доповнити новою статтею 48-2, якою, зокрема встановити, що тягар доведення ефективності зобов'язань, які бере на себе відповідач для припинення дії (бездіяльності), що мають ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції та/або усунення причини виникнення цих дій (бездіяльності) і умов, що їм сприяють, та/або усунення їхніх наслідків, покладається на Комітет, що не узгоджується зі статтею 14 Директиви 2019/1, якою передбачається, що тягар доведення ефективності зобов'язань покладається на відповідача;

9) Запропоновані законопроект змїни до Закону України «Про медіа», зокрема, щодо покладання на Національну раду повноважень стосовно здійснення контролю за дотриманням вимог щодо захисту економічної конкуренції у сфері медіа потребують додаткового опрацювання та подальшого узгодження, зокрема з положеннями Директиви Європейського Парламенту та Ради ЄС № 2010/13 про аудіовізуальні медіапослуги від 10.03.2010 із відповідними змїнами.

Законопроектом запропоновано внести відповідні зміни до Закону України «Про судовий збір», однак частиною другою статті 1 Закону України «Про судовий збір» передбачено, що зміни до нього можуть вноситися виключно законами про внесення змін до Закону України «Про судовий збір» та/або до адміністративного процесуального законодавства України, та/або до господарського процесуального законодавства України, та/або до цивільного процесуального законодавства України.

Також законопроектом пропонується внести зміни до Господарського кодексу України, при цьому Верховною Радою України 9 січня 2025 року було прийнято Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб», та згідно з яким, Господарський кодекс України визнано таким, що втратив чинність, з дня введення в дію цього Закону.

Також законопроектом запропоновано новий порядок призначення та звільнення Голови Антимонопольного комітету України, його заступників та державних уповноважених Антимонопольного комітету України, що потребуватиме додаткового опрацювання та широкого обговорення, через необхідність внесення змін в Конституцію України.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону **частково відповідає** міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу, та **потребує суттєвого доопрацювання** у зв'язку з висловленими зауваженнями.

Голова Комітету

І.О. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

ВИСНОВОК
щодо проєкту Закону України
«Про внесення зміни до Закону України «Про вищу освіту» щодо
законодавчого врегулювання призначення та строку повноважень
виконуючого обов'язки керівника закладу вищої освіти»
(реєстр. № 15164 від 09.04.2026 н.д. К. Білозір та ін.)¹

1. Загальна характеристика законопроекту.

Метою прийняття цього Закону є «створення належних законодавчих підстав для: недопущення можливих зловживань, пов'язаних із тривалим перебуванням осіб у статусі виконуючого обов'язки керівника закладу вищої освіти; встановлення вимог до виконуючого обов'язки керівника закладу вищої освіти; забезпечення прозорого та своєчасного конкурсного відбору керівників закладів вищої освіти» (п. 2 пояснювальної записки), пропонується доповнити Закон України «Про вищу освіту» (далі – Закон) новою ст. 34-1, в якій

передбачається: обов'язок засновника (засновників) або уповноваженого органу невідкладно призначати виконуючого обов'язки керівника закладу вищої освіти у разі утворення вакансії та одночасно оголосити конкурс на заміщення посади керівника закладу вищої освіти;

встановлення заборони призначення виконуючим обов'язки керівника закладу вищої освіти особи, строк контракту якої на посаді керівника закладу вищої освіти закінчився;

визначення граничного строку виконання обов'язків керівника закладу вищої освіти однією особою (не більше 6 місяців);

заборонити повторне призначення однієї і тієї самої особи виконуючим обов'язки керівника того самого закладу вищої освіти і обов'язок призначити іншу особу виконуючим обов'язки керівника закладу вищої освіти у разі незавершення конкурсної процедури;

встановлення вимоги щодо відповідності особи, яка призначається виконуючим обов'язки керівника закладу вищої освіти, кваліфікаційним вимогам, визначеним Законом до керівника закладу вищої освіти.

Прийняття проєкту, відповідно до п. 6 пояснювальної записки, «забезпечить: підвищення прозорості процедур управління закладами вищої

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 08 травня 2026 року (протокол №260) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

освіти; зменшення ризиків зловживань у сфері управління закладами вищої освіти; підвищення ефективності діяльності закладів вищої освіти».

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Проект Закону «Про внесення зміни до Закону України «Про вищу освіту» щодо законодавчого врегулювання призначення та строку повноважень виконуючого обов'язки керівника закладу вищої освіти» за своєю метою охоплюється статтею 431 Глави 23 «Освіта, навчання та молодь» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

Законопроектом пропонується передбачити недопущення можливих зловживань, пов'язаних із тривалим перебуванням осіб у статусі виконуючого обов'язки керівника закладу вищої освіти; встановлення вимог до виконуючого обов'язки керівника закладу вищої освіти; забезпечення прозорого та своєчасного конкурсного відбору керівників закладів вищої освіти.

Запропоновані зміни не суперечать європейській практиці, так як відповідно до статті 431 Угоди про асоціацію Сторони зобов'язуються активізувати співробітництво в галузі вищої освіти, зокрема, з метою:

а) реформування та модернізації систем вищої освіти; б) сприяння зближенню у сфері вищої освіти, яке відбувається в рамках Болонського процесу; с) підвищення якості та важливості вищої освіти; д) поглиблення співробітництва між вищими навчальними закладами; е) розширення можливостей вищих навчальних закладів.

Варто зазначити, що керівник вищого навчального закладу (ректор) є виконавчим керівником вищого навчального закладу, найвищого органу самоврядування, особою, яка керує його функціонуванням в цілому у співпраці з іншими колегіальними органами управління. Згідно з висновками Європейської університетської асоціації EUA (2015), ректор - це насамперед політичний та академічний лідер, який керує складною багатовимірною та багатофункціональною організацією, сприяє розвитку закладу вищої освіти, посилюючи його здатність відповідати на численні виклики і несе повну особисту відповідальність, включаючи фінансову стійкість.

Модель призначення виконавчого керівника суттєво впливає на функціонування цілого університету протягом багатьох років, вона визначає умови розвитку, структурні зміни та механізми управління вищим навчальним закладом. Враховуючи європейську практику, виборча кампанія ректора є таким самим політичним процесом і має багато схожості з виборами очільника держави. Як і в політиці, якість виконання повноважень ректора, позитивний

вплив його рішень на стратегічний розвиток університету та рівень його незалежності у прийнятті рішень після зайняття цієї посади сильно залежить від процесу, що передував призначенню, та від моделі відбору або номінації.

Водночас у європейській практиці статус виконуючого обов'язки керівника (*interim rector, acting president*) має чітко визначений тимчасовий та обмежений характер. Така особа призначається виключно на перехідний період — до завершення відкритої конкурсної процедури або обрання повноцінного керівника — і, як правило, не розглядається як довгостроковий інструмент управління закладом. У більшості країн Європейського простору вищої освіти строк перебування у статусі виконувача обов'язків є обмеженим (часто від кількох місяців до одного року), а його повноваження можуть бути звуженими порівняно з повноваженнями повноцінно обраного ректора, особливо щодо стратегічних рішень, кадрових призначень та довгострокових фінансових зобов'язань.

Крім того, у практиці європейських університетів передбачається, що призначення виконувача обов'язків супроводжується одночасним запуском прозорої процедури відбору нового керівника із чіткими строками її проведення. Такий підхід спрямований на недопущення концентрації влади без належного мандату, збереження балансу між автономією університету та підзвітністю його керівництва, а також забезпечення довіри академічної спільноти до управлінських процесів.

Таким чином, запропоновані законопроектном положення щодо обмеження строків перебування у статусі виконуючого обов'язки керівника закладу вищої освіти, встановлення чітких вимог до такої особи та гарантування своєчасного проведення конкурсних процедур повністю відповідають європейським підходам до врядування у сфері вищої освіти та сприяють зміцненню принципів університетської автономії, доброчесності та ефективного управління.

Держави-члени ЄС мають різні системи вищої освіти, а також різні моделі управління університетами та різні особливості організаційної автономії як одного з чотирьох ключових вимірів автономії університету згідно з EUA. Таким чином, в ЄС існують різні моделі призначення керівника університету.

Існує дві основні моделі призначення виконавчого керівника в європейських університетах:

1) ректор, призначений на виборах - дві процедури відбору: “обирається певним виборчим органом, який, як правило, представляє (прямо чи опосередковано) різні групи університетської спільноти (викладачі, інші співробітники, студенти), голоси яких враховуються; обирається керівним органом, який демократично обирається в університетському співтоваристві (зазвичай це сенат, тобто орган, який приймає рішення з академічних питань)”;

2) ректор, призначений прямим призначенням на посаду - два варіанти відбору «(призначаються радою / радою університету (тобто керівним органом, який приймає рішення щодо стратегічних питань), призначений у двоступеневий спосіб, відповідно до якого і сенат і рада беруть участь у голосуванні».

Призначення шляхом внутрішніх процедур практикується в Австрії, Бельгії, Данії, Естонії, Фінляндії, Франції, Хорватії, Ірландії, Литві, Норвегії,

Польщі, Португалії, Сербії, Словенії, Великобританії, тоді як офіційне підтвердження вимагається в Чехії, Естонії, Угорщині, Ісландія, Італії, Люксембурзі, Латвії, Нідерландах, Швеції, Словаччині. Згідно з висновками ЕУА, закон визначає процедуру підтвердження / не підтвердження обраного ректора державним органом, кваліфікаційні вимоги якого мають відповідати кандидату на посаду ректора, та точний термін повноважень у більшості країн, включаючи Польщу. Процедури звільнення ректора досить суттєво різняться у державах-членах Європейського Союзу.

Таким чином, проект акта не суперечить цілям Угоди про асоціацію та міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції.

Окремо слід звернути увагу на те, що законопроект не конкретизує строк, який слід розуміти під терміном «невідкладно», що, на нашу думку, не відповідає вимогам принципу правової визначеності як складової верховенства права. Відсутність чітко визначених часових меж створює ризики неоднакового тлумачення та застосування відповідної норми на практиці, що може призводити до зловживань або безпідставного затягування процедур.

Правова визначеність передбачає, що норми права мають бути чіткими, зрозумілими та передбачуваними для їх адресатів, а також такими, що забезпечують можливість однакового застосування. Використання оціночних понять без належної конкретизації, зокрема такого як «невідкладно», не відповідає цим критеріям.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Таким чином, проект акта відповідає цілям Угоди про асоціацію та не суперечить праву ЄС, водночас, потребує доопрацювання з урахуванням принципу правової визначеності.

ВИСНОВОК

щодо проєкту Закону України про внесення змін до статті 7 Закону України "Про автомобільний транспорт" щодо особливостей організації пасажирських перевезень в рамках співробітництва територіальних громад

(реєстр. № 15034 від 17.02.2026, н.д. В. Безгін та ін.)¹

1. Загальна характеристика законопроєкту.

Метою проєкту є забезпечення ефективної та доступної організації пасажирських перевезень для громадян, врегулювання розподілу повноважень щодо організації міжміських і приміських автобусних перевезень у межах області між органами місцевого самоврядування та обласними державними адміністраціями, створення правових умов для ефективної реалізації співробітництва територіальних громад у сфері транспорту, забезпечення належної координації між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади, а також гарантування безперервності організації перевезень у разі відсутності договору про співробітництво.

Проєктом акта пропонується внести України «Про транспорт», відповідно забезпечення організації пасажирських автобусних маршрутах загального користування, або більше територіальних громад та не виходять за межі території Автономної Республіки Крим чи області, покладається на сільські, селищні, міські ради (або уповноважені ними органи), які уклали договір про співробітництво формі реалізації спільних інфраструктурних проєктів сфері транспорту відповідно до Закону «Про громад», з обов'язковим територіальних громад у або створення спільного органу управління у Україні співробітництво територіальних повідомленням обласної державної адміністрації щодо укладення такого договору територіальних громад, а у разі відсутності такого договору про співробітництво відповідних пасажирських перевезень забезпечення організації покладається на Раду міністрів Автономної Республіки Крим або обласну державну адміністрацію.

¹ Комітет розглянув проєкт Закону на своєму засіданні 08 травня 2026 р. (протокол №260) відповідно до статті 93 Регламенту Верховної Ради України.

2. Належність законопроекту за предметом правового регулювання до міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції та сфери дії права Європейського Союзу.

Статтями 367, 368 Глави 7 «Транспорт» Розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі - Угода про асоціацію) передбачено, що сторони сприяють здійсненню ефективних і безпечних транспортних перевезень, а також інтермодальності й оперативної сумісності транспортних систем; здійснюють співробітництво, обмін інформацією та спільну діяльність в рамках міжнародних транспортних організацій та міжнародних угод і конвенцій.

Проект Закону за предметом правового регулювання охоплюється положеннями Регламенту (ЄС) № 1071/2009 Європейського Парламенту та Ради від 21 жовтня 2009 року, що запроваджує загальні правила стосовно умов допуску до роботи операторів автомобільних перевезень та скасування Директиви Ради 96/26/ЄС (далі - Регламент (ЄС) № 1071/2009).

3. Відповідність законопроекту міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та праву ЄС.

За результатами правового аналізу проекту Закону щодо його відповідності *acquis* ЄС та Угоді про асоціацію слід зазначити наступне.

Запропоновані підходи щодо розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади відповідають принципу субсидіарності, який є одним із базових у праві ЄС, та сприяють децентралізації управління у сфері транспорту. Також положення про співробітництво територіальних громад узгоджуються із європейською практикою міжмуніципальної кооперації у сфері надання публічних послуг, у тому числі транспортних.

Водночас окремі положення законопроекту потребують додаткового уточнення з огляду на вимоги *acquis* ЄС, зокрема:

відсутність достатньої конкретизації процедурних аспектів організації перевезень, включаючи строки прийняття рішень та механізми координації, може створювати ризики порушення принципу правової визначеності, що є складовою верховенства права та визнається у праві ЄС як один із ключових стандартів належного врядування;

запропонована модель розподілу повноважень потребує узгодження з вимогами щодо прозорого, недискримінаційного доступу до ринку

перевезень, передбаченими Регламентом (ЄС) № 1071/2009, зокрема в частині недопущення створення необґрунтованих адміністративних бар'єрів для операторів;

необхідним є забезпечення чіткого розмежування функцій замовника послуг та регулятора, що відповідає європейським підходам до організації ринку пасажирських перевезень та сприяє уникненню конфлікту інтересів.

Крім того, доцільним є врахування підходів ЄС щодо організації публічних транспортних послуг, зокрема принципів прозорості, конкурентності та ефективності використання публічних ресурсів, що впливають із відповідних актів права ЄС у сфері транспорту.

Таким чином, законопроект у цілому відповідає стратегічному напрямку адаптації законодавства України до права ЄС та положенням Угоди про асоціацію, однак потребує доопрацювання в частині забезпечення правової визначеності, процедурної чіткості та повної відповідності принципам регулювання ринку транспортних послуг, встановленим у праві Європейського Союзу.

4. Висновок Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу.

Проект Закону не суперечить Угоді про асоціацію та міжнародно-правовим зобов'язанням України, водночас, потребує доопрацювання з необхідністю врахування положень Регламентом (ЄС) № 1071/2009, а також принципу правової визначеності.

